Region Stockholm

23
Svar på skrivelse från Jonas Lindberg (V) angående IOP-avtal avseende psykosocial habilitering med BOSSE Råd, Stöd & Kunskapscenter HSN 2022-0537

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Närsjukvård.
Petra Eriksson

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-10-06

HSN 2022-0537

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Svar på skrivelse från Jonas Lindberg (V) angående IOP-avtal avseende psykosocial habilitering med BOSSE Råd, Stöd & Kunskapscenter

Ärendebeskrivning

I en skrivelse till hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår Jonas Lindberg (V) att förvaltningen får i uppdrag att teckna ett IOP-avtal med BOSSE Råd, Stöd & Kunskapscenter för att långsiktigt säkerställa att den psykosociala habiliteringsverksamheten för personer med funktionsnedsättning kan fortgå och utvecklas.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Skrivelse från Jonas Lindberg (V)

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Skrivelsen anses besvarad.

Förvaltningens motivering till förslaget

Inledning
IOP är en möjlighet till samarbete mellan offentliga och idéburna aktörer. Det kan exempelvis handla om verksamhet som kompletterar det som regionen eller kommunen redan har avtal om, eller för att lösa ett samhällsproblem. Utmärkande för ett IOP är att det präglas av samverkan för att uppnå ett gemensamt mål.

Region Stockholm har nyligen slutit en överenskommelse om hälsa, vård och omsorg med länets kommuner som träder i kraft hösten 2022. Enligt

den är målet med samverkan att den enskilde ska få en god, sömlös och personcentrerad vård och omsorg, samt att befolkningens hälsa ska förbättras. Det ska ske på ett samordnat, jämlikt och kostnadseffektivt sätt för invånarna i Stockholms län.

Bakgrund
BOSSE – Råd, Stöd och Kunskapscenter har som del i sin verksamhet avtal med Region Stockholm. Målgruppen är vuxna personer med medfödd eller tidigt förvärvad funktionsnedsättning, stor och varaktig funktionsnedsättning på grund av neurologisk sjukdom, reumatologisk sjukdom eller förvärvad hjärnskada orsakad av yttre våld samt traumatiskt förvärvad ryggmärgsskada. Verksamheten ger insatser till ca 600 patienter årligen. Uppdraget innefattar psykosociala habiliteringsinsatser i form av råd och stöd individuellt och i grupp som ska vara ett komplement och/eller ett alternativ till övrig habilitering. Insatserna syftar till att på ett effektivt sätt uppfylla patientens aktuella behov av råd, stöd och vägledning så att en högre grad av självständighet uppnås. Insatserna ska leda till att patienten förbättrar sin kännedom vart man ska vända sig för att hitta rätt i vården och få olika typer av behov tillgodosedda. Insatserna ska stimulera en positiv hälsoutveckling.

BOSSE Råd, Stöd och Kunskapscenter består av en ekonomisk- och en ideell förening. Verksamheten för den ekonomiska föreningen finansieras genom ett avtal som upphandlats enligt LOU med Region Stockholm. De har också ett tillsvidareavtal med Lidingö stad om råd och stöd till personer med fysisk funktionedsättning. Den ideella föreningen mottar bidrag från bland annat Stockholms Stad, DHR, Solstickan, Socialstyrelsen. Bidraget från Stockholms Stad har beviljats till individanpassat råd och stöd på plats, hemma hos verksamhetsdeltagaren eller via e-tjänster samt till några cirklar de anordnar tex kvinnocirkel, färg och form mm.

Den 25 november 2021 fattade hälso- och sjukvårdsförvaltningen beslut att avbryta upphandlingen av psykosocial habilitering (HSN 2020–1743). Förvaltningen aviserade samtidigt att samverkan med länets kommuner och det framtida stödet för målgruppen ska utredas och i avvaktan på det förlängdes det nuvarande avtalet med BOSSE till 2023-12-31.
Målgruppen har möjlighet att få samma insatser av Habilitering & Hälsa, Husläkaruppdragets basuppdrag samt första linjen psykisk hälsa, rehabkoordinatorer, specialistpsykiatrin och hjärnskadevägledare och från hösten 2022 finns även möjlighet inom det nya uppdraget SMO. Därutöver menar förvaltningen att de sker många förändringar inom närsjukvården som kommer att påverka målgruppen positivt samt att förvaltningen

arbetar för att utveckla en sammanhållen och effektiv samverkan med kommunerna i riktning mot en god och nära vård.

Det nuvarande avtalet med BOSSE följs upp varje år. I samband med de årliga uppföljningarna av BOSSE har vissa brister i patientsäkerhet och följsamhet till avtalet uppmärksammats. Även vid uppföljningen av år 2021 uppmärksammades brister där hantering enligt gällande rutiner pågår.

(V) har i sin skrivelse till nämnden angett att de vill att stödet ska ske genom att idéburet offentligt partnerskap ingås med BOSSE, Råd, Stöd och Kunskapscenter. Gällande upphandlingslagstiftning och regelverk om statsstöd möjliggör inte IOP i den omfattning som det föreslås, utom för vissa avgränsade aktiviteter.

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) och angränsande lagstiftning
Förvaltningen har tidigare redogjort för hur upphandlingslagstiftningen påverkar möjligheten att ingå IOP i sitt tjänsteutlåtande med anledning av motion av Lars Bryntesson m.fl. (S) *om att ta fram en regional strategi för att använda Idéburna -offentliga partnerskap (IOP)* (HSN 2020–1631) I tjänsteutlåtandet ansåg förvaltningen att man borde avvakta aviserad utredning om idéburen välfärd och eventuell lagstiftning innan förvaltningen påbörjade arbete med att ta fram en regional strategi. I propositionen om idéburen välfärd som presenterades 10 mars 2022 hade regeringen dock valt att inte särskilt lagstifta om IOP. Bedömningen var att möjligheten att finansiera verksamheter genom IOP kan inte utökas genom att införa regler i svensk lagstiftning. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag. Detta innebär att en enskild bedömning fortsatt behöver göras i varje enskilt fall.
Nedan görs en kortare genomgång av den lagstiftning och övriga regelverk som påverkar möjligheten att ingå IOP.

För att ett IOP ska kunna bli aktuellt behöver ett antal kriterier vara uppfyllda. Det ska handla om samarbete, ändamålet ska vara allmännyttigt och bägge parter ska bidra med resurser. Det får inte innebära en tilldelning av ett offentligt avtal med ekonomiska villkor mellan myndighet och leverantör för att tillhandahålla exempelvis en tjänst. Detta innebär att hälso- och sjukvårdstjänster som ska utföras inom ramen för ett IOP inte kan kravställas eller styras på det sätt nämnden kan göra genom ett avtal och påverkar även möjligheten för uppföljning och eventuella sanktioner om tjänsterna inte utförs.

I det fall kriterierna för ett IOP inte uppfylls kan tjänsten vara upphandlingspliktig och ska då anskaffas genom LOU, lag om offentlig upphandling eller LOV, lag om valfrihetssystem. Om förvaltningen skulle teckna ett IOP som anses vara upphandlingspliktig verksamhet kan det utgöra en otillåten direktupphandling och upphandlingsskadeavgift kan tilldömas. Det är innehållet och syftet i en sådan överenskommelse som blir föremål för granskning, oavsett hur överenskommelsen benämns och utformas.

Sedan tidigare har ändringar i LOU, så som höjd direktupphandlingsgräns för välfärdstjänster och möjligheten att reservera kontrakt för vissa välfärdstjänster, öppnat upp för flexibilitet och förenkling. Ytterligare ändring i LOU kommer från och med 1 januari 2023 ge en möjlighet att reservera deltagandet i en upphandling av vissa tjänster för idéburna organisationer vars allmännyttiga syfte bidrar till att uppnå ändamålet med den tjänst som ska tillhandahållas (Prop. 2022/21:135 och Finansutskottets betänkande 2021/22: FiU28). För att uppfylla kravet får den idéburna organisationen inte göra några värdeöverföringar annat än till andra registrerade idéburna organisationer eller till forskning. Liknande möjlighet kommer att finnas för valfrihetssystem (vårdval), förutom för primärvården, genom ändring i LOV. Förvaltningen har därutöver stora möjligheter att genom dialog inför upphandlingar inhämta synpunkter från idéburna verksamheter hur sektorns mervärden kan omhändertas i en upphandling.

Om tjänsten inte är upphandlingspliktig, är ett annat alternativ att finansiera verksamhet genom eventuella förenings- eller verksamhetsbidrag, förutsatt att verksamheten uppfyller de krav som anges i nämndens och regionens riktlinjer. Ideella organisationer som stödjer hälso- och sjukvårdsnämndens uppdrag att utveckla Region Stockholms insatser för förbättrad folkhälsa kan ansöka om verksamhetsbidrag. Vidare kan organisationer som arbetar för personer med funktionsnedsättning söka bidrag från regionen för intressepolitisk verksamhet.

Ett IOP, och bidrag behöver även vara förenliga med kommunallagen och statsstödsreglerna. I kommunallagen behöver hänsyn bland annat tas till 2 kap 1§, att angelägenheter av allmänt intresse har anknytning till kommunens eller regionens område eller deras medlemmar och 2 kap 8§, att individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare inte får lämnas om det inte finns synnerliga skäl för det. Det kan även finnas annan lagstiftning, förutom hälso- och sjukvårdslagstiftningen, HSL som behöver beaktas.

Förvaltningens bedömning gällande BOSSE Råd, Stöd & Kunskapscenter

IOP
Förvaltningen gör bedömningen att den verksamhet som nämnden har avtal med BOSSE om idag inte kan bli föremål för ett IOP, eftersom den omfattar hälso- och sjukvårdsinsatser såsom psykosocial habilitering som är upphandlingspliktig. Detta innebär att tjänsterna behöver upphandlas eller uppdras åt regionens egenregiverksamhet. De insatser som ingår i andra huvudmäns och myndigheters ansvar kan inte heller bli föremål för ett IOP med hälso- och sjukvårdsnämnden.

Förvaltningen bedömer dock att regionen skulle kunna ingå i ett IOP i mindre omfattning avseende föreningsverksamhet som exempelvis vissa förekommande cirklar tex Ett liv i balans med personlig assistans, Tema val – att rösta tillgängligt, Kreativitet med färg och form, Hur förbereder vi oss för en krissituation – föreläsning med MSB. Dessa inkluderas inte i hälso- och sjukvårdens ordinarie uppdrag utan kan i stället anses utgöra kompletterande verksamhet.

Förlängning av befintligt avtal
Nuvarande avtal har upphandlats enligt LOU. Om avtalet skulle förlängas eller ett nytt avtal tecknas utan att upphandlas kan det utgöra en otillåten direktupphandling och upphandlingsskadeavgift kan tilldömas. Vidare som ovan beskrivet har BOSSE visat på brister i följsamhet till nuvarande avtal.

En ny upphandling skulle inte heller omfatta nuvarande uppdrag då hälso- och sjukvårdsinsatserna redan finns och kommer att stärkas i den ordinarie vårdstrukturen.

Föreningsbidrag
BOSSE kan ansöka om föreningsbidrag men då behöver ordinarie beslutsprocess följas. När det gäller föreningsbidrag följer förvaltningen den beslutade policyn för bidrag till organisationer i Stockholms län, RS 2020-0469) samt HSNs beslutade riktlinjer, HSN 2020-1873. Dessa dokument bestämmer formerna för vad och hur regionen kan ge bidrag till organisationer.
I förfarandet med ansökan om verksamhetsbidrag bedöms samtliga organisationers aktiviteter i förhållande till de andra sökande, vilket kan innebära att storleken på bidragen till verksamheterna skiljer stort mellan åren eller att avslag ges.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Christoffer Bernsköld
Tf avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2022-10-06

Region Stockholm

HSN 2022-04-05

Vänsterpartiet **SKRIVELSE**

Skrivelse av Jonas Lindberg angående IOP avtal avseende psykosocial habilitering med BOSSE – Råd, Stöd & Kunskapscenter.

Den psykosociala verksamheten som BOSSE bedriver är en mycket väletablerad, erfaren och omtyckt organisation som verkat med och för personer med förvärvad eller medfödd funktionsnedsättning.
BOSSE arbetar för att ge dessa personer samtalsstöd, hjälp att få tillgång till rätt vård och sociala insatser, och för att kunna leva meningsfullt och på lika villkor som alla andra.

Organisationen har över 40 års erfarenhet av att arbeta med målgruppen, och har under den tiden utvecklat en stor kunskapsbank och gedigen personalstyrka med låg omsättning som bidrar till trygghet och kontinuitet. Verksamheten har också anställda med egen erfarenhet av funktionsnedsättning, vilket ytterligare förstärker förtroendet samt möjliggör för identifikation. Att verksamheten är fristående från myndigheter är något som främjar opartiskhet, och ger möjlighet till samverkan som är huvudmanna-överskridande och kan verka brett - något som är mycket viktigt för målgruppen som ofta har stora behov av samordning och koordinering.

I höstas beslutade Hälso-och sjukvårdsnämnden att upphöra med den psykosociala habiliteringsverksamhet som idag bedrivs genom BOSSE kunskapscenter. Det är en dom som väcker stor oro för de konsekvenser som beslutet kommer att få för en redan utsatt målgrupp i stort behov av stöd och samordning.

Att splittra uppdraget riskerar att leda till stora försämringar, b.la. genom att försvåra den unika brukarstyrning som finns idag, samt ta bort det breda handlingsutrymmet av samordning mellan instanser som är så viktigt för målgruppen. Vi behöver snarare fler verksamheter som tar helhetsansvar och inte snöar in i vems ansvar som är vems. Då riskerar människor att kastas runt mellan olika instanser och ingen tar helhetsgrepp.

Personer med funktionsnedsättning har på grund av sin utsatthet och på grund av den låga kunskap om personer med funktionsnedsättningars levnadsvillkor ibland farit illa i mötet med vården, myndigheter eller på intuitioner. Målet med BOSSE's verksamhet är och har varit i över 4 decennier, att öka delaktigheten i samhällslivet och höja kvalitén inom den psykosociala habiliteringen. Detta behov har inte avtagit.

Vi från Vänsterpartiet menar att beslutet om att avbryta denna upphandling har möjliggjorts på grund av otillräcklig kunskap om målgruppens behov av ett samlat och oberoende stöd, samt bristande insikt om den funktion som verksamheten fyller. Vi uppmanar nu Hälso- och sjukvårdsnämnden att tänka om och riva upp detta tjänstemannabeslut, och istället teckna ett IOP- avtal med verksamheten.

IOP, idéburet-offentligt partnerskap är icke-vinstdrivande verksamhet i syfte att uppnå ett samhällsnyttigt mål genom samverkan mellan idéburen och offentlig sektor.

Flera regioner arbetar idag redan med IOP-partnerskap med idéburna organisationer, och region Stockholm bör överväga att ingå i denna avtalsform med BOSSE:s verksamhet. Det är fördelaktig i synnerhet ur samverkans-synpunkt, då det möjliggör samarbete på tvärs av kommun och region. Vi tror dessutom att en IOP-överenskommelse mellan regionen och BOSSE, skulle kunna ge verksamheten än större möjlighet att utforma insatserna efter behov, och även på sikt kunna bredda målgruppen för att nå fler. BOSSE:s motsvarighet i Västra Götaland, LaSSe, drivs genom IOP där. Kan Västra Götaland så kan Region Stockholm. Det är inte regelverket som står i vägen.

Vänsterpartiet föreslår därför:

Att förvaltningen får i uppdrag att teckna ett IOP-avtal med BOSSE- Råd, Stöd och Kunskapscentrum för att långsiktigt säkerställa att den psykosociala habiliteringsverksamheten för personer med funktionsnedsättning kan fortgå och utvecklas.